



TÜRK İŞARET DİLİ SİSTEMİNİN OLUŞTURULMASI VE UYGULANMASINA YÖNELİK USUL VE ESASLARIN BELİRLENMESİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK

Resmî Gazete : 14.4.2006/26139

Ek ve Değişiklikler:

1) 18.01.2011/27819 RG

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) (Değişik : 18.01.2011/27819 RG) Bu Yönetmeliğin amacı; işitme özürlü, dil ve konuşma bozukluğu olan bireylerin iletişim ihtiyaçlarını desteklemek için işaret dilinin dil bilimi yönünden çözümlenmesi ve değerlendirmesini yapmak, yazılı ve görsel eğitim araç ve gereçlerini hazırlamak, Türk işaret dili sistemini oluşturmak, işaret dili tercümanları ile öğreticilerini yetiştirmek ve bu konuda farklı uygulamaları önlemek üzere usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) (Değişik : 18.01.2011/27819 RG) Bu Yönetmelik; işitme özürlü, dil ve konuşma bozukluğu olan bireylerin iletişim ihtiyacının karşılanmasına yönelik Türk işaret dili sisteminin oluşturulması ve uygulanmasına ilişkin yapılacak çalışmalar ile işaret dili tercümanlarının ve öğreticilerinin yetiştirilmesine dair usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 15 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) (Değişik : 18.01.2011/27819 RG) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Akademisyenler: İşaret dili, dil bilimi veya eğitim bilimleri konusunda akademik yeterliliği bulunan kişileri,

b) Bakanlık: Milli Eğitim Bakanlığını,

c) Dil ve konuşma bozukluğu olan birey: Organik ya da işlevsel nedenlerle dili öğrenmede, konuşmada ve iletişimde yaşanan güçlükler sonucunda eğitimi, öğrenimi ve toplumsal yaşamı olumsuz yönde etkilenen bireyi,

ç) Federasyon: Bakanlar Kurulu kararı ile kamuya yararlı statüsü bulunan ve İçişleri Bakanlığınca denetlenmekte olan, işitme özürlülerin tüm sorunlarına yönelik faaliyet gösteren en çok üyeye sahip işitme engelliler federasyonunu,

d) İşaret dili: Duygu, düşünce, istek ve ihtiyaçların ifade edilmesi amacıyla el ve vücut hareketleri ile mimikler kullanılarak oluşturulan görsel dili,

e) İşitme özürlü birey: İşitme kaybı sonucu, iletişimde yaşanan güçlük nedeniyle eğitimi, öğrenimi ve toplumsal yaşamı olumsuz yönde etkilenen bireyi,

f) Kurul: Türk İşaret Dili Bilim ve Onay Kurulunu,

g) Kurum: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunu,

ğ) ÖZİ: Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığını,

h) TDK: Türk Dil Kurumu Başkanlığını,

ı) TİD: Türk işaret dilini,

i) Türk işaret dili öğreticisi: Türk işaret dili yeterliliği işaret dili sertifikası ile belgelenmiş, Türk işaret dili eğitimi vermekle görevli kişiyi,

j) Türk işaret dili sistemi: Türk kültür, gelenek, alfabe ve işaret dili yapısına uyumlu olarak oluşturulan ve kullanılan görsel dili,

k) Türk işaret dili tercümanı: İşitme özürülü, dil ve konuşma bozukluğu olan bireylerin eğitim, iş, sağlık, eğlence, çalışma, sosyal hayata katılım, hukuki durumlar veya buna benzer hâllerde çevreleri ile iletişimine yardımcı olan ve yeterliliği onaylanmış kişiyi,

ifade eder.

Genel hükümler

MADDE 5 – (1) Bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde;

a) İşitme özürülü, dil ve konuşma bozukluğu olan bireylerin aile üyeleri ve/veya bakımını üstlenen kişiler Bakanlığın açtığı resmi ve özel kurslardan işaret dili eğitimini alma hakkına sahiptir. Bu kursların açılış, çalışma ve denetleme usul ve esaslarını belirlemeye Bakanlık yetkilidir.

b) (Değişik bent : 18.01.2011/27819 RG) TDK, ÖZİ, Bakanlık, Kurum ve Federasyon Türk işaret dilinin oluşturulmasına, geliştirilmesine ve uygulanmasına yönelik çalışmaları birlikte yapar.

İKİNCİ BÖLÜM

Türk İşaret Dili Sisteminin Oluşturulması ve Uygulanmasına Yönelik Usul ve Esaslar

Türk işaret dili sisteminin oluşturulması

MADDE 6 – (1) Türk işaret dili ile ilgili esaslar aşağıda belirtilmiştir.

a) Türk işaret dili sistemi TDK tarafından oluşturulur. Sözlük ve dil bilgisi kitapları hazırlanır, yayımlanır. Bu kapsamda Bakanlık ve uygulayıcı kurumların destek ve katkıları alınır.

b) TİD nin korunması ve geliştirilmesi TDK nun yetkisi ve güvencesi altındadır.

c) TİD öğrenilmesi, öğretilmesi, araştırılması, yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi gereken bir iletişim aracıdır.

ç) TİD oluşturulmasında, alanında bilgi ve deneyime sahip akademisyen ve uzmanlardan oluşan bir ekip tarafından araştırmalar yapılır.

d) Bakanlık tarafından, işitme özürülülerle dil ve konuşma bozukluğu olan bireylerin eğitim ve iletişimlerinde kullanılmak üzere oluşturulan her türlü araç-gereç ve yayınların temin edilmesi, hazırlanması ve dağıtılmasına yönelik çalışmalar yapılır.

e) Bakanlık, zorunlu eğitim çağındaki işitme özürülü çocukların işaret dili ile ilgili eğitim araç ve gereçlerini ve yayınları ücretsiz olarak temin eder.

f) Gerekli hâllerde yurt dışında işaret dili sistemi konusunda bilgi, deneyim ve araştırmaları olan akademisyenlerle iş birliği yapılır.

g) TDK, gerektiğinde, TİD dil bilgisi kitabı ve sözlük hazırlanması ve yayımlanmasında, yurt dışında görev yapan kişi ve kuruluşlarla iş birliği yapabilir.

Kurulun oluşturulması

MADDE 7 – (1) (Değişik : 18.01.2011/27819 RG) Kurul, işaret dili ve dil bilimi konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip;

a) Akademisyenler arasından TDK'nın belirleyeceği 3 asil 3 yedek olmak üzere 6 kişi,

b) TDK'dan 2 asil 2 yedek olmak üzere 4 kişi,

c) ÖZİ'den 2 asil ve 2 yedek olmak üzere 4 kişi,

ç) Bakanlıktan 2 asil ve 2 yedek olmak üzere 4 kişi,

d) Kurumdan 2 asil ve 2 yedek olmak üzere 4 kişi,

e) Federasyondan 2 asil 2 yedek olmak üzere 4 kişiden,

oluşur.

Görevlendirme

MADDE 8 – (1) Söz konusu kurumlar tarafından kurul üyeleri 2 yıllığına görevlendirilir. Gerekli hâllerde kurul üyelerinin görev süreleri en fazla 2 dönem daha uzatılır.

Yedek üye belirlenmesi

MADDE 9 – (1) Asil üyenin herhangi bir nedenle bulunamadığı durumlarda yedek üye göreve çağrılır.

(2) Asil üyenin herhangi bir nedenle görev süresi dolmadan üyelikten ayrılması durumunda kalan süreyi yedek üye tamamlar.

Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 10 – (1) Kurulun görev ve yetkileri aşağıda belirtilmiştir;

a) TİD ile ilgili araştırma ve geliştirme çalışmaları ile diğer bilgilerin elektronik ortamda yayınlanması için gerekli izni verir.

b) (Değişik bent : 18.01.2011/27819 RG) TİD konusunda gerçek kişiler ile özel hukuk ve kamu hukuku tüzel kişileri tarafından yayınlanacak yazılı ve görsel eğitim araç ve gereçleri ile konuyla ilgili hazırlanacak programın esaslarını belirler. Bu konuda oluşturulacak programları onay için Bakanlığa sunar.

c) Kurul kararlarını en fazla 3 ay içinde sonuca bağlar.

ç) Kurulca sınavların içerik, uygulama ve değerlendirmesi için ihtiyaç duyulması hâlinde TDK, işaret dilini ana dili gibi kullanan ve dil hakkında teorik bilgiye sahip 3 kişiyi görevlendirir.

Kurulun çalışma usul ve esasları

MADDE 11 – (1) Kurulun çalışma şekli aşağıda belirtilmiştir;

a) Kurul Başkanı TDK'nun temsilcisidir.

b) Kurul TDK da 3 ayda bir toplanır.

c) Kurul, olağan üstü durumlarda Başkanın çağrısı ile süre gözetmeksizin toplanır.

ç) Kurulun toplanması için salt çoğunluk şarttır. Kararlar oy çokluğu ile alınır. Eşitlik durumunda başkanın kullandığı oy yönünde oy çoğunluğu sağlanmış olur.

d) Kurulun sekreteryaya hizmetleri ilgili kurumların desteği ile TDK tarafından yürütülür.

e) Toplantı yeri, tarihi ve gündemi üyelere 15 gün öncesinden bildirilir.

f) Toplantının gündemi Başkan tarafından belirlenir.

g) Kurulun aldığı kararlar uygulamada esastır.

ğ) Kurul, toplantılarda gerektiğinde işaret dili tercümanı bulundurmakla sorumludur.

h) Gerekçe bildirmeden üst üste 3 toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer.

ı) Kurul kararları, tutanağa yazılır ve toplantıya katılan üyelere imzalanır. Kararı imzalamadan toplantıyı terk eden üye o toplantıya katılmamış kabul edilir. Karara muhalif olanlar, şerh koymak suretiyle kararları imza ederler. Muhalif görüş gerekçesinin, karar altında veya ekinde belirtilmesi zorunludur.

i) Toplantıya katılan Kurul üyelerine, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununa göre kurumlarınca harcırahları ödenir.

(2) TİD sisteminin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik hazırlanan ve yapılmasına Kurulca karar verilen her türlü projenin mali kaynağı Yönetmeliğin yürütülmesinden sorumlu kurumlarca iş birliği hâlinde araştırılarak temin edilir.

Türk işaret dili öğreticilerinin yetiştirilmesine yönelik usul ve esaslar

MADDE 12 – (1) Türk işaret dili öğreticisi yetiştirilmesine yönelik esaslar aşağıda belirtilmiştir;

a) TİD öğreticisi yetiştirmek üzere kurs açma izni Bakanlık tarafından verilir. Kursların açılış, çalışma ve denetim usul ve esasları Bakanlıkça belirlenir.

b) (Değişik bent : 18.01.2011/27819 RG) TİD öğreticisi yeterlilik sınavları Bakanlık tarafından yapılır. Başarı gösterenlere yeterlilik sertifikaları Bakanlık tarafından verilir. Sertifikanın geçerlilik süresi beş yıldır. Süre sonunda Bakanlık tarafından öğreticilerin yeterliliği sınavla değerlendirilerek başarılı olanların sertifikaları yenilenir.

c) TİD gramer yapısı incelenmesini ve analiz çalışmalarının sonuçlanmasını takiben TİD öğreticisi olacak kişilerde en az ön lisans veya lisans mezunu olma şartı aranır. Analiz çalışmaları süresince lise mezunları arasından yeterlilik sertifikası alanlar, işaret dili öğreticisi olarak görevlendirilir.

ç) TİD konusunda topluma yönelik eğitim, öğretim ve bilgilendirme çalışmaları TDK, ÖZİ, Bakanlık, Kurum ve Federasyon tarafından düzenlenir.

d) TİD öğreticileri özel öğretim kurumlarında ve Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak açılan kurslarda görevlendirilebilir.

Türk işaret dili tercümanı yetiştirilmesine yönelik usul ve esaslar

MADDE 13 – (1) Türk işaret dili tercümanı yetiştirilmesine yönelik esaslar aşağıda belirtilmiştir;

a) Türk işaret dili tercümanı yetiştirmek üzere kurs açma izni Bakanlık tarafından verilir. Kursların açılış, çalışma ve denetleme usul ve esasları Bakanlıkça belirlenir.

b) Türk işaret dili tercümanları Bakanlık ve kurs açma izni verilen gerçek kişiler ile özel hukuk ve kamu hukuku tüzel kişileri tarafından Bakanlıkça hazırlanan bir eğitim programı çerçevesinde yetiştirilir.

c) Resmi kurum ve kuruluşlar işaret dili tercümanlarının yetiştirilmesi konusunda Bakanlık ile işbirliği yapar.

ç) (Değişik bent : 18.01.2011/27819 RG) Türk işaret dili tercümanlığı yeterlilik sınavları Bakanlık tarafından yapılır. Başarı gösterenlere bakanlık sertifikaları verilir. Sertifikanın geçerlilik süresi iki yıldır. Süre sonunda Bakanlık tarafından tercümanların yeterliliği sınavla değerlendirilerek başarılı olanların sertifikaları yenilenir.

d) TİD tercümanlığının eğitim, sağlık, hukuk, sanat, spor alanlarında geliştirilmesi öngörülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Uygulama izni

MADDE 14 – (1) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren, Yönetmeliğin kapsamındaki uygulamalar Bakanlığın iznine tabidir ve Bakanlığın bu konudaki eğitim ve öğretilimi dışındaki uygulamalar geçersizdir.

Mevcut işaret dili öğreticileri ve tercümanları

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) (Değişik : 18.01.2011/27819 RG) TİD sistemi oluşturuluncaya kadar, Bakanlık tarafından açılacak TİD öğretici ve tercümanlık kursları sonrasında sertifika sınavı yapılır. Sınav komisyonlarında Kurul üyelerinin belirleyeceği en az 3 üye bulunur. Sınavda yeterlilik gösterenlere TİD öğreticilik/tercümanlık sertifikaları verilir.

Yürürlük

MADDE 15 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Özürlüler İdaresi Başkanlığının bağlı olduğu Bakan, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun bağlı olduğu Bakan, Milli Eğitim Bakanı ve Türk Dil Kurumu Başkanı birlikte yürütür.

-----***O***-----
